

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO
AUDITO KOMITETAS**

**SPRENDIMAS
DĖL ŠALIES PENSIJŲ SISTEMOS VERTINIMO**

2022 m. spalio 12 d. Nr. 141-S-7
Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetas,

vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo statuto 59¹ straipsniu;

įvertinęs Valstybės kontrolės 2022 m. liepos 11 d. vertinimo ataskaitoje Nr. VRE-2 „Pensijų sistemos pokyčių vertinimas“ pateiktus pastebėjimus, susijusius su dabartine šalies pensijų sistemos būkle, egzistuojančia problematika bei šioje srityje kylančiais iššūkiais, taip pat poreikiu tęsti kryptingų ir pagrįstų sprendimų priėmimą, įgyvendinant šios sistemos reformą;

pabrėždamas būtinybę stiprinti valstybinio socialinio draudimo įmokų ir išmokų ryšį ir užtikrinti ilgesnėje perspektyvoje kuo didesnę asmens iki pensijos gautų pajamų pakeitimo lygį senatvėje, kas leistų padidinti pensijų sistemos patrauklumą ir sudarytų didesnes paskatas dalyvauti šioje sistemoje daugiau įmokų sumokantiems gyventojams;

atsižvelgdamas į tebesantį didelį tam tikrų socialinių grupių, įskaitant senatvės pensijos amžiaus sulaukusių asmenų, skurdo lygį, kuriam mažinti turėtų būti pasitelkiamos tinkamos socialinės paramos priemonės bei mechanizmai, leidžiantys užtikrinti minimalias pajamas asmenims neįgalumo, netekto darbingumo, senatvės ar kitais teisės aktuose nustatytais atvejais;

atkreipdamas dėmesį į skirtingą atskirų rūšių valstybinių pensijų reglamentavimą (t. y. skirtingas šių išmokų apskaičiavimo bei skyrimo ir mokėjimo sąlygas, skirtingus bazinius dydžius), kas galimai nedera su socialinio teisingumo ir proporcingumo principais;

akcentuodamas nuoseklaus kaupimo senatvei kaip ilgalaikio įsipareigojimo reikšmę ir būtinybę gyventojams aktyviai dalyvauti ne tik valstybiniame, bet ir papildomame savanoriškame pensijų kaupime, siekiant užsitikrinti artimas buvusioms iki pensijos gyvenimo sąlygas, taip pat pačios valstybės ir ypač darbdavių įsitraukimo svarbą, prisidedant prie didesnio darbuotojų aprūpinimo senatvėje;

suprasdamas, kad galimybės sparčiau didinti senatvės pensiją ir ypač jos individualiąją dalį priklausos nuo valstybės surenkamų pajamų, kurias norint padidinti, kad būtų galima skirti daugiau lėšų pensijoms, visų pirma, reikalinga kompleksinė visos mokesčių sistemos peržiūra,

n u s p r e n d ž i a:

1. Prašyti Vyriausybės ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos:

1.1. įgyvendinant šalies pensijų sistemos reformą ir siekiant didesnio iki pensijos gautų pajamų pakeitimo ir mažesnio skurdo senatvėje, imantis atitinkamų priemonių, užtikrinti, kad būtų nuosekliai ir kryptingai didinamas nuo mokamų valstybinio socialinio draudimo įmokų priklausančios individualiosios dalies svoris senatvės pensijos struktūroje, taip pat aktyviai ieškoti galimybių šią individualiąją pensijos dalį ilgesnėje perspektyvoje didinti sparčiau;

1.2. atsižvelgiant į būtinybę spręsti vyresnio amžiaus žmonių ir kitų socialinių grupių skurdo problemas, pritaikant kuo tikslingesnes socialinės paramos priemones, atlikti kompleksinę šalpos pensijų ir kitų šalpos išmokų sistemos analizę ir, nustačius teisinio reguliavimo tikslinimo poreikį, Seimui 2023 m. pavasario (VI) sesijoje pateikti svarstyti atitinkamų teisės aktų pakeitimo projektus;

1.3. atsižvelgiant į egzistuojantį skirtingą valstybinių pensijų reglamentavimą, kuris dėl nustatytų skirtingų šių pensijų skyrimo ir mokėjimo, taip pat jų dydžių nustatymo ir kitų sąlygų kelia klausimų dėl šios sistemos pagrįstumo ir teisingumo, sistemiškai įvertinti teisės aktus, reglamentuojančius valstybines pensijas, rentas bei kitas kompensacines išmokas, ir, nustačius teisinio reguliavimo tikslinimo poreikį, Seimui 2023 m. pavasario (VI) sesijoje pateikti svarstyti atitinkamų teisės aktų pakeitimo projektus;

1.4. atsižvelgiant į būtinybę skatinti gyventojus nuosekliai kaupti senatvei nuo profesinės karjeros pradžios ir aktyviai dalyvauti ne tik privalomame, bet ir papildomame savanoriškame II ir III pakopų pensijų kaupime, kas sudarytų galimybes asmeniui reikšmingai padidinti savo pajamas senatvėje, imtis aktyvesnių priemonių gyventojų finansiniam raštingumui didinti, vykdant informacines kampanijas apie papildomų pensinių garantijų svarbą, viešai skelbiant su kaupimo nauda išėjusiems į pensiją susijusius duomenis (pvz., nuo kaupimo laikotarpio priklausančius išmokų dydžius, buvusių pajamų pakeitimą ir pan.), taip pat išlaikyti privataus pensijų kaupimo sistemos stabilumą ir tęstinumą, siekiant didinti gyventojų ir verslo pasitikėjimą šia sistema;

1.5. pabrėžiant valstybės ir ypač darbdavių dalyvavimo, prisidedant prie asmens kaupimo pensijai, svarbą, imtis aktyvesnių priemonių skatinti darbdavių įsitraukimą bei prisidėjimą prie darbuotojų kaupimo pensijai, t. y. vykdyti intensyvesnes viešinimo veiklas apie galimybes darbdaviams prisidėti prie papildomo kaupimo darbuotojų pensijai ne tik III pakopos, bet ir II pakopos pensijų fonduose, peržiūrėti esamas motyvacinės paskatų priemones darbdaviams, mokantiems pensijų įmokas už darbuotojus, ir įvertinti šių paskatų veiksmingumą, taip pat po atlikto įvertinimo, nustačius poreikį, apsvarstyti galimus papildomus subalansuoto ir proporcingo skatinimo veiksmus (pvz., galimybę sumažinti darbdavių mokamą valstybinio socialinio draudimo įmoką atitinkama procentine dalimi, kuria

jis prisidėtų prie darbuotojų kaupimo II pakopos pensijų fonduose, jeigu būtų svarstomos, pvz., privalomo (ar dalinai privalomo) darbdavių dalyvavimo II pakopos pensijų fonduose nustatymo sąlygos, ar pan.), taip pat valstybės lygiu formuoti politiką, nukreiptą į skatinimą prisidėti prie darbuotojų papildomo kaupimo pensijai ir viešojo sektoriaus subjektams.

2. Įvertinus mokesčių sistemos peržiūros svarbą, siekiant subalansuoti viešuosius finansus ir didinti valstybės lėšų paskirstymo efektyvumą, skiriant jas, visų pirma, prioritetinėms sritims, įskaitant senatvės pensijų didinimą, prašyti Vyriausybės ir Finansų ministerijos neatidėlioti ir kuo anksčiau atlikti mokesčių sistemos tobulinimo analizę bei parengti detalų galimų mokestinių pakeitimų planą, kurį, pagerėjus geopolitinei situacijai ir stabilizavusis energetinių kainų ir kitiems iššūkiams, galima būtų pradėti įgyvendinti.

3. Prašyti kiekvieno iš šio sprendimo 1 ir 2 punktuose nurodytų subjektų pagal kompetenciją iki 2022 m. gruodžio 16 d. informuoti Audito komitetą apie planus, numatomus veiksmus, priemones bei terminus, įgyvendinant šio sprendimo 1.1–1.5 papunkčiuose ir 2 punkte pateiktas rekomendacijas.

Komiteto pirmininkas

Zigmantas Balčytis